

تشکیل دولت نظامی از هاری

در سیزدهم آبان ۱۳۵۷، جمع زیادی از دانشجویان و دانش‌آموزان تظاهرکننده، در دانشگاه تهران، توسط نیروهای نظامی و انتظامی به شهادت رسیدند. پخش صحنه‌هایی از این ماجرا در تلویزیون، احساسات مردم را برانگیخت. به دنبال آن، شریف امامی از نخست‌وزیری برکنار و ارتشبد از هاری، به جای او منصوب شد اما در همان روز، مجدداً در تهران تظاهراتی شدیدتر برگزار گردید و طی آن، بخشی از سفارت انگلیس به آتش کشیده شد. در روز پانزدهم آبان، شاه طی سخنانی، اعتراف کرد که «پیام انقلاب ملت ایران» را شنیده است و سوگند یاد کرد که خطاها و فساد و ظلم و بی‌قانونی، دیگر تکرار نخواهد شد.^۱

بخوانید و پاسخ دهید

در اسناد به‌دست آمده از سفارت آمریکا در مورد وقایع این روزها چنین گزارش شده است:

۶ نوامبر ۱۹۷۸، ۱۵ آبان ۱۳۵۷

از: وزارت امور خارجه واشنگتن دی.سی
به: کلیه پست‌های دیپلماتیک اروپایی فوری

موضوع: گزارش وضع ایران

بعد از استعفای دیروز نخست‌وزیر شریف امامی، بامداد امروز شاه ژنرال از هاری را به‌عنوان رهبر یک دولت نظامی معرفی کرد. در یک سخنرانی صلح‌آمیز که او «دولت مراقب» برای جلوگیری از هرج و مرج و بی‌نظمی را، زمانی تشکیل داد که دیگر هیچ شانس برای یک ائتلاف وجود نداشت. او قول داد «اشتباهات گذشته، اعمال غیرقانونی و ظلم‌ها و فساد» را جبران کند. او متعهد شد، که به زودی یک دولت ملی را برسر کار بیاورد تا آزادی‌های اساسی را برقرار ساخته، یک انتخابات عمومی انجام دهد. ... سولیوان (سفیر وقت آمریکا در ایران) گزارش می‌دهد که اگرچه واحدهای زرهی مشاهده می‌شوند، ولی سیل نظامیان آن‌طور که او انتظار داشت ظاهر نشده‌اند. وقتی که شاه سولیوان را احضار کرد که به او تشکیل دولت نظامی را اطلاع دهد، سولیوان به او گفت که تجمعات دوباره در حال شکل‌گیری بودند و معدود سربازان حاضر منفعل به نظر می‌رسیدند. شاه قول داد که دوباره ارتش را بسیج کند. براساس گزارش آسوشیتدپرس تظاهرکنندگان دوباره داخل سفارت انگلیس شدند.»

(مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، اسناد لانه جاسوسی آمریکا، جلد دوم، چاپ سوم، صفحات ۱۸ و ۱۹)

با توجه به متن گزارش بگوئید بین اعلام پشیمانی شاه در سخنرانی تلویزیونی از یک سو و اعلام تشکیل دولت نظامی و گفت‌وگوی او با سولیوان از سوی دیگر چه تناسبی برقرار است؟